Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
JEAN RICHARD DE LA TOUR IŠVADA,
pateikta 2026 m. liepos 2 d.[1]

Byla C-300/25 (*Duftošek*)[i]

SQ
prieš
YR

(*Nejvyšší soud* (Aukščiausiasis Teismas, Čekijos Respublika) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Reglamentas (ES) 2016/1103 – Jurisdikcija, taikytina teisė ir teismo sprendimų sutuoktinių turto teisinių režimų klausimais pripažinimas ir vykdymas – 1 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa ir 2 dalies g punktas – 3 straipsnio 1 dalies a punktas – Sąvoka „sutuoktinių turto teisinis režimas“ – Sutuoktiniai, pasirinkę turto atskirumo režimą – Vien šių sutuoktinių bendrosios dalinės nuosavybės teise santuokoje įgytas nekilnojamasis turtas – Po santuokos nutraukimo pareikštas ieškinys dėl bendrosios dalinės nuosavybės režimo panaikinimo ir turto padalijimo“

I. Įvadas

1. Čekijos Respublikoje gyvenantys sutuoktiniai, pasirinkę sutartimi nustatytą turto atskirumo režimą, bendrosios dalinės nuosavybės teise įgijo nekilnojamojo turto kompleksą, esantį Prancūzijoje. Po santuokos nutraukimo vienas iš jų, remdamasis Čekijos bendrosios teisės normomis, Čekijos teisme pareiškė ieškinį dėl bendrosios dalinės nuosavybės režimo panaikinimo ir turto padalijimo.

2. *Nejvyšší soud* (Aukščiausiasis Teismas, Čekijos Respublika), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, turi nuspręsti dėl teismo, į kurį kreiptasi, tarptautinės jurisdikcijos. Jam kyla klausimas dėl to, kokį poveikį turi ginčo ryšys su santuoka, siekiant nustatyti, ar jis patenka į Reglamento (ES) 2016/1103[2], kuriame apibrėžiama sąvoka „sutuoktinių turto teisinis režimas“, ar į Reglamento (ES) Nr. 1215/2012[3] taikymo sritį, atsižvelgiant į tai, kad sutuoktiniai pasirinko sutuoktinių turto teisinį režimą, kuris nereguliuoja jų turtinių santykių, ir į tai, kad jiems taikomas bendrosios dalinės nuosavybės režimas nepriklauso nuo jų santuokinio ryšio išsaugojimo.

[1] Originalo kalba: prancūzų.

[i] Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

[2] 2016 m. birželio 24 d. Tarybos reglamentas, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas jurisdikcijos, taikytinos teisės ir teismo sprendimų sutuoktinių turto teisinių režimų klausimais pripažinimo ir vykdymo srityje (OL L 183, 2016, p. 1).

[3] 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1), toliau – reglamentas „Briuselis Ia“.

3. Šis prašymas išaiškinti sąvoką „sutuoktinių turto teisinis režimas“ pateikiamas naujomis aplinkybėmis, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją civilinėse ir komercinėse bylose, suformuotą iki Reglamento 2016/1103, taikomo sutuoktinių turto teisiniams režimams, priėmimo, ir į iš to kylančius Sąjungos teisės aktų leidėjo pasirinkimus.

4. Kadangi: klausimai, susiję su „teisių *in rem* pobūdžiu“, nepatenka į šio reglamento taikymo sritį[4]; nekilnojamojo turto daiktinių teisių klausimais kompetentingi teismai pagal reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 dalį yra tik valstybės narės, kurioje yra nekilnojamasis turtas, teismai; ir aptariamą bendrąją dalinę nuosavybę reglamentuoja tokios teisės, iš karto matosi problemos. Akivaizdžiai susiduria dvi traukos jėgos: sutuoktinių turto teisinį režimą reglamentuojančios teisės jėga ir daiktinės teisės jėga.

5. Taigi Teisingumo Teismas turi progą tiksliai apibrėžti, ką apima sutuoktinių tarpusavio turtiniai santykiai, susiję su santuoka arba jos nutraukimu, labai dažnomis faktinėmis aplinkybėmis, kai sutuoktiniai, pasirinkę turto atskirumo režimą, kartu įgyja nekilnojamąjį turtą. Užduotis sudėtinga, nes ši apibrėžtis turėtų būti suderinta su apibrėžtimi, grindžiama Teisingumo Teismo jurisprudencija daiktinių teisių į nekilnojamąjį turtą srityje, apibrėžiančia reglamento „Briuselis Ia“ ir Reglamento (ES) Nr. 650/2012 taikymo sritis[5]. Be to, budrumas būtinas dėl Reglamento 2016/1103 taikymo srities apribojimo poveikio kitoms bendrosios dalinės nuosavybės formoms, kurios gali būti taikomos tarp (buvusių) sutuoktinių, prireikus atsižvelgiant į tai, kada atliekamas bendrosios dalinės nuosavybės panaikinimas ir turto padalijimas (santuokos metu ar po jos nutraukimo), taip pat trečiųjų asmenų teisėms.

6. Kadangi sąvokos „sutuoktinių turto teisinis režimas“ apimtis turi būti nagrinėjama atsižvelgiant į jos apibrėžtį, pateikiamą Reglamento 2016/1103 3 straipsnio 1 dalies a punkte, ir į jo 1 straipsnio 2 dalies g punkte nustatytą išimtį, nurodysiu priežastis, dėl kurių manau, kad:

– ši sąvoka apima sutuoktinių turtinius santykius bendrosios dalinės nuosavybės, kuriai netaikomas jų pasirinktas sutartimi nustatytas sutuoktinių turto teisinis režimas, pagrindu ir

– byla dėl nekilnojamojo turto bendrosios dalinės nuosavybės režimo panaikinimo ir šio turto padalijimo nėra susijusi su teisių *in rem* į šį turtą pobūdžiu, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą.

4 Žr. Reglamento 2016/1103 1 straipsnio 2 dalies g punktą.

5 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo (OL L 201, 2012, p. 107).

II. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

1. Reglamentas „Briuselis Ia“

7. Reglamento „Briuselis Ia“ I skyriuje „Taikymo sritis ir apibrėžtys“ esančiame 1 straipsnyje nurodyta:

„1. Šis reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose, neatsižvelgiant į teismo pobūdį. < …>

2. Šis reglamentas netaikomas:

a) fizinių asmenų statusui arba teisnumui ir veiksnumui, nuosavybės teisėms, atsirandančioms iš santuokos ryšių arba ryšių, kurie pagal tokiems ryšiams taikytiną teisę laikomi lygiaverčiais santuokai;

<…>“

8. Šio reglamento II skyriuje „Jurisdikcija“ yra keli skirsniai, tarp kurių – 6 skirsnis „Išimtinė jurisdikcija“. Šiame skirsnyje esančio 24 straipsnio 1 punkto pirma pastraipa suformuluota taip:

„Toliau išvardyti valstybės narės teismai turi išimtinę jurisdikciją, neatsižvelgiant į ginčo šalių nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą:

1) nagrinėti ieškinius, kurių dalykas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą arba nekilnojamojo turto nuoma, – turto buvimo vietos valstybės narės teismai.“

2. Reglamentas 2016/1103

9. Reglamento 2016/1103 15, 18 ir 52 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(15) siekiant užtikrinti susituokusių porų teisinį tikrumą, susijusį su jų turtu, ir joms suteikti tam tikrą galimybę numatyti taikytiną teisę, visos taisyklės[,] taikytinos sutuoktinių turto teisiniams režimams[,] turėtų būti apimtos viename instrumente;

<…>

(18) į šio reglamento taikymo sritį turėtų patekti visi su sutuoktinių turto teisiniais režimais susiję civilinės teisės klausimai – tiek kasdienis sutuoktinių turto valdymas, tiek sutuoktinių turto teisinio režimo pabaiga, visų pirma patvirtinus gyvenimą skyrium arba mirus vienam iš sutuoktinių. Šiame reglamente sąvoka „sutuoktinių turto teisinis režimas“ turėtų būti aiškinama kaip savarankiška sąvoka, ir turėtų apimti ne tik tas taisykles, nuo kurių sutuoktiniai negali nukrypti, bet ir bet kurias neprivalomas taisykles, dėl kurių sutuoktiniai gali susitarti pagal taikytiną teisę, taip pat bet kurias taikytinos teisės numatytas taisykles. Ši sąvoka apima ne tik turtinius susitarimus, santuokos atveju aiškiai ir išimtinai numatytus tam

tikrose nacionalinės teisės sistemose, bet ir bet kuriuos turtinius santykius tarp sutuoktinių bei jų turtinius santykius su trečiaisiais asmenimis, atsirandančius tiesiogiai iš santuokos ar jos nutraukimo;

<…>

(52) teisė, kuri yra nustatyta kaip teisė, taikytina sutuoktinių turto teisiniam režimui, sutuoktinių turto teisinį režimą turėtų reglamentuoti nuo vieno ar abiejų sutuoktinių turto klasifikavimo į skirtingas kategorijas gyvenimo santuokoje metu ir po jos nutraukimo iki turto likvidavimo. Ji taip pat turėtų reglamentuoti sutuoktinių turto teisinio režimo poveikį vieno iš sutuoktinių ir trečiųjų asmenų teisiniams santykiams. Tačiau sutuoktinių turto teisiniam režimui taikytina teise, kaip teise, kuri reglamentuoja tokį poveikį, vienas iš sutuoktinių trečiojo asmens atžvilgiu gali remtis tik tokiu atveju, kai sutuoktinio ir trečiojo asmens teisiniai santykiai atsirado tuo metu, kai trečiasis asmuo žinojo arba turėjo žinoti apie tą teisę[.]“

10. Šio reglamento 1 straipsnyje „Taikymo sritis“ nustatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas sutuoktinių turto teisiniams režimams.

Jis netaikomas mokesčių, muitų ar administraciniams klausimams.

2. Šis reglamentas netaikomas:

<…>

c) išlaikymo prievolėms;

d) mirusio sutuoktinio turto paveldėjimui;

<…>

f) teisei santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium nustatymo arba santuokos pripažinimo negaliojančia atveju perkelti vienam sutuoktiniui kito sutuoktinio teises į senatvės ar neįgalumo pensiją, sukauptas santuokos metu, iš kurių per santuokos metu nebuvo gauta pensijos pajamų, arba tokių teisių tarp jų patikslinimui;

g) teisių *in rem* pobūdžiui ir

h) visoms registre įregistruotoms teisėms į nekilnojamąjį ar kilnojamąjį turtą, įskaitant tokių teisių įregistravimui keliamus teisinius reikalavimus, ir tokių teisių įregistravimo arba jų neįregistravimo registre pasekmėms.“

11. Šio reglamento 3 straipsnio „Apibrėžtys“ 1 dalyje numatyta:

„Šiame reglamente:

a) sutuoktinių turto teisinis režimas – visuma normų, susijusių su turtiniais santykiais tarp sutuoktinių ir jų santykiais su trečiaisiais asmenimis, atsirandančiais kaip santuokos ar jos nutraukimo pasekmė;

b) susitarimas dėl sutuoktinių turto – bet kuris sutuoktinių ar būsimų sutuoktinių susitarimas, kuriuo jie nustato jiems taikomą sutuoktinių turto teisinį režimą;

<…>“

12. Šio reglamento 6 straipsnio „Jurisdikcija kitose bylose“ b punkte nustatyta:

„Tais atvejais, kai nė vienas valstybės narės teismas neturi jurisdikcijos pagal 4 ir 5 straipsnius, arba tuose straipsniuose nenurodytose jurisdikciją priimti sprendimą sutuoktinių turto teisinio režimo klausimu turi:

<…>

b) valstybės narės, kurios teritorijoje buvo sutuoktinių paskutinė įprastinė gyvenamoji vieta, jeigu kreipimosi į teismą momentu vienas iš jų ten tebegyvena, teismai <…>“

13. Reglamento 2016/1103 21 straipsnyje „Taikytinos teisės vieningumas“ nurodyta:

„Sutuoktinių turto teisiniam režimui taikytina teisė pagal 22 arba 26 straipsnį taikoma visam turtui, kuriam taikomas tas režimas, neatsižvelgiant į turto buvimo vietą.“

14. Šio reglamento 27 straipsnyje „Taikytinos teisės taikymo sritis“ nustatyta:

„Pagal šį reglamentą sutuoktinių turto teisiniam režimui taikytina teisė nustato, *inter alia*:

a) vieno ar abiejų sutuoktinių turto klasifikavimą į skirtingas kategorijas santuokos metu ir jai pasibaigus;

b) turto perkėlimą iš vienos kategorijos į kitą;

c) vieno sutuoktinio atsakomybę už kito sutuoktinio įsipareigojimus ir skolas;

d) vieno ar abiejų sutuoktinių galias, teises ir pareigas turto atžvilgiu;

e) sutuoktinių turto teisinio režimo panaikinimą ir turto padalijimą, paskirstymą arba likvidavimą;

f) sutuoktinių turto teisinio režimo poveikį teisiniams vieno iš sutuoktinių ir trečiųjų asmenų santykiams ir

g) susitarimo dėl sutuoktinių turto turinio galiojimą.“

B. Čekijos teisė

15. *Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník* (Įstatymas Nr. 89/2012 dėl Civilinio kodekso; toliau – Civilinis kodeksas) 708 straipsnyje nurodyta, kad tai, kas priklauso sutuoktiniams, turi turtinę vertę ir gali būti teisinių santykių dalykas, laikoma sutuoktinių bendru turtu. Pagal šio straipsnio 2 dalį bendrajai nuosavybei gali būti taikomas įstatymu, sutartimi ar teismo sprendimu nustatytas nuosavybės režimas.

16. Civilinio kodekso 709 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad pagal įstatyme nustatytą turto teisinį režimą bendrąja nuosavybe laikomas turtas, kurį santuokos metu įgijo vienas iš sutuoktinių arba bendrai įgijo abu sutuoktiniai, išskyrus šioje nuostatoje išvardytą turtą.

17. Šio kodekso 716 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje numatyta, kad sutuoktiniai gali susitarti dėl kitokio nei įstatyme nustatyto sutuoktinių turto teisinio režimo.

18. Pagal šio kodekso 717 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį vienas iš sutartimi nustatomų santuokos režimų yra turto atskirumo režimas.

19. Pagal šio kodekso 729 straipsnį esant turto atskirumo režimui kiekvienas sutuoktinis gali disponuoti savo turtu be kito sutuoktinio sutikimo.

20. Pagal Civilinio kodekso 1115 straipsnio 1 dalį asmenys, kuriems daiktas priklauso bendrosios nuosavybės teise, yra bendraturčiai.

21. Pagal šio kodekso 1140 straipsnį niekas negali būti verčiamas likti bendraturčiu ir kiekvienas bendraturtis gali bet kada pareikalauti atidalyti jo dalį iš bendrosios nuosavybės, jei bendrosios nuosavybės objektas gali būti padalytas, arba panaikinti bendrosios nuosavybės režimą.

22. Pagal šio kodekso 1143 straipsnį, jei bendraturčiai nesusitaria dėl bendrosios nuosavybės režimo panaikinimo, vieno iš bendraturčių prašymu bendrosios nuosavybės režimo panaikinimo klausimą sprendžia teismas. Jei teismas panaikina bendrosios nuosavybės režimą, jis ir nusprendžia, kaip bendraturčiai atsiskaito tarpusavyje.

III. Faktinės pagrindinės bylos aplinkybės ir prejudicinis klausimas

23. Kasatorė, SQ, ir kita kasacinio proceso šalis, YR, susituokė 2015 m. gegužės 1 d. ir nusprendė savo turtiniams santykiams taikyti sutartimi nustatytą sutuoktinių turto atskirumo režimą[6] ir Čekijos teisę.

24. Būdami santuokoje jie kaip bendrąją dalinę nuosavybę įgijo nekilnojamąjį turtą[7], esantį Paryžiuje (Prancūzija), ir, SQ teigimu, kiekvienai šaliai priklauso idealioji pusė šio turto[8]. 2020 m. jų santuoka buvo nutraukta. Sutuoktinių paskutinė įprastinė gyvenamoji vieta buvo Čekijos Respublikoje. Ginčo tarp buvusių sutuoktinių dalykas – bendrosios dalinės nuosavybės režimo panaikinimas ir nekilnojamojo turto, įgyto bendrosios dalinės nuosavybės teise, padalijimas[9].

6 Čekijos vyriausybė patikslina, kad šis režimas skiriasi nuo bendrojo sutuoktinių turto teisinio režimo. Dėl aplinkybės, kad pastarasis, reglamentuojantis bendrąją nuosavybę, taikomas nepasirinkus sutartimi nustatyto režimo, žr. komentarą dėl Civilinio kodekso 708 straipsnio, kurį pateikia Zuklínová, M., „§ 708“, leidinyje Zuklínová, M. ir kt., *Občanský zákoník, Komentář, Svazek II*, Wolters Kluwer, Praha, 2023.

7 Teisingumo Teismui pateiktoje bylos medžiagoje esančiame skunde nurodyta, kad tai yra nekilnojamojo turto kompleksas, kurį sudaro butas, rūsys ir atskira patalpa. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą jis vadinamas „nekilnojamuoju turtu“.

8 Prie SQ skundo pridėtas pardavimo aktas nėra įtrauktas į Teisingumo Teismui pateiktą nacionalinės bylos medžiagą. Per posėdį buvo nurodyta, kad šiame akte primenama, jog sutuoktiniai pasirinko turto atskirumo režimą. Daromos nuorodos į Prancūzijos teisės normas, taikomas bendrosios nuosavybės režimo panaikinimui, ir, nukrypstant nuo jų, į Prancūzijos civilinio kodekso 1469 straipsnio trečią pastraipą, reglamentuojančią kompensacijų apskaičiavimą panaikinant įstatyme numatytą sutuoktinių turto bendrumo režimą.

9 Iš Teisingumo Teismui pateiktoje bylos medžiagoje esančio skundo matyti, kad ginčas susijęs su santuokos nutraukimu ir grindžiamas tuo, kad buvusiems sutuoktiniams nepavyko susitarti dėl bendrosios nuosavybės režimo panaikinimo ir turto padalijimo. Kasatorė siūlo, kad turtas būtų priskirtas jai mainais už kompensacijos sumokėjimą.

25. 2022 m. spalio 26 d. nutartimi *Obvodní soud pro Prahu 5* (Prahos 5-asis apylinkės teismas, Čekijos Respublika), spręsdamas pirmąja instancija, pripažino, kad byla dėl bendrosios dalinės nuosavybės teisinio režimo, kaip paprastų privatinės teisės reglamentuojamų santykių, panaikinimo ir turto padalijimo patenka į reglamento „Briuselis Ia“ materialinę taikymo sritį. Pagal šio reglamento 24 straipsnio 1 dalį jurisdikciją tokioje byloje turi nekilnojamojo turto buvimo vietos valstybės narės teismai, nagrinėjamu atveju – Prancūzijos teismai.

26. Kasatorė, SQ, pateikė apeliacinį skundą *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas, Čekijos Respublika), kuris šį sprendimą panaikino. Jis laikėsi nuomonės, kad ši byla patenka į Reglamento 2016/1103 taikymo sritį, nes sąvoka „sutuoktinių turto teisinis režimas“ yra savarankiška Sąjungos teisės sąvoka, apimanti bet kokią neprivalomą nuostatą, dėl kurios sutuoktiniai gali sudaryti sutartį pagal taikytiną teisę. Taigi ir sutuoktinių turto atskirumas yra sutuoktinių turto teisinis režimas pagal šį reglamentą, nes yra susijęs su iš santuokos kylančiomis turtinėmis teisėmis. Vadinasi, Čekijos teismai turi tarptautinę jurisdikciją nagrinėti šią bylą remdamiesi šio reglamento 6 straipsnio b punktu.

27. Kita kasacinio proceso šalis, YR, pateikė kasacinį skundą dėl šio sprendimo *Nejvyšší soud* (Aukščiausiasis Teismas).

28. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad ginčą dėl buvusių sutuoktinių bendrosios dalinės nuosavybės režimo panaikinimo ir jiems priklausančio nekilnojamojo turto padalijimo reglamentuoja bendrosios nacionalinės privatinės teisės normos [10], nesusijusios su santuoka ar sutuoktinių turtinius santykius reglamentuojančia teise, ir kad bendrai pripažįstama, jog tai yra civilinė ir komercinė byla, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnio 1 dalį. Pagal šio reglamento 24 straipsnio 1 dalį išimtinę tarptautinę jurisdikciją nagrinėti ieškinius, kurių dalykas – bendroji dalinė nekilnojamojo turto nuosavybė, turi nekilnojamojo turto buvimo vietos valstybės narės teismai.

29. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl santuokos poveikio sprendžiant ginčą, taip pat dėl aplinkybės, kad bendroji dalinė nuosavybė yra tik tarp (buvusių) sutuoktinių ir kad ją lemia tai, jog jie pasirinko sutartimi nustatytą turto atskirumo režimą.

30. Šiuo klausimu jis pažymi, kad pagal Čekijos teisę sutuoktinių, pasirinkusių turto atskirumo režimą, bendrosios dalinės nuosavybės teisė nėra atskiriama nuo kitų bendrosios dalinės nuosavybės teisių, kurias taip pat reglamentuoja bendrosios teisės normos, įskaitant priežastis, kuriomis galima pateisinti šio režimo panaikinimą, turto padalijimo būdą ir terminą, per kurį tai atliekama.

31. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad Teisingumo Teismas dar nėra sprendęs klausimo, ar, tokiu atveju kaip aptariamasis, tai yra specialusis sutuoktinių turtinis ginčas, tiesiogiai kylantis iš santuokinių santykių arba jų nutraukimo [11] (taigi byla dėl sutuoktinių turto teisinio režimo, kaip tai suprantama pagal Reglamentą 2016/1103), ar įprastas sutuoktinių ginčas, nesusijęs su jų santuoka (taigi civilinė ir komercinė byla, kaip tai suprantama pagal reglamentą „Briuselis Ia“).

[10] Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo Civilinio kodekso 1140 straipsnio 1 dalį ir 1143 straipsnį.

[11] Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, šis kriterijus kyla iš 1979 m. kovo 27 d. Sprendimo *de Cavel* (143/78, EU:C:1979:83; toliau – Sprendimas *de Cavel*) ir 2017 m. birželio 14 d. Nutarties *Iliev* (C-67/17, EU:C:2017:459, 30 punktas; toliau – Nutartis *Iliev*). Vis dėlto pastarajame sprendime, nors ir susijusiame su santuokos nutraukimu, nagrinėjama kitokia situacija nei susiklosčiusi pagrindinėje byloje.

32. Šiomis aplinkybėmis *Nejvyšší soud* (Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar byla dėl nekilnojamojo turto, kurį sutuoktiniai įgijo taikant sutartinį turto atskirumo režimą, bendrosios dalinės nuosavybės režimo panaikinimo ir šio turto padalijimo yra byla dėl sutuoktinių turto teisinio režimo, kaip tai suprantama pagal [Reglamento 2016/1103] 1 straipsnį ir 3 straipsnio 1 dalies a punktą?“

33. SQ, YR, Čekijos vyriausybė ir Europos Komisija pateikė rašytines pastabas ir dalyvavo 2026 m. balandžio 16 d. įvykusiame posėdyje, kuriame žodžiu atsakė į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus.

IV. Analizė

34. Prejudiciniu klausimu siekiama nustatyti Čekijos teismo, į kurį buvo kreiptasi, remiantis Reglamento 2016/1103 6 straipsniu[12], dėl Prancūzijoje esančio nekilnojamojo turto, kurį sutuoktiniai įgijo pagal turto atskirumo režimą[13], bendrosios dalinės nuosavybės režimo panaikinimo ir šio turto padalijimo[14], tarptautinę jurisdikciją. Šis klausimas susijęs su šio reglamento taikymo sritimi[15], todėl reikia patikslinti apimtį sąvokos „sutuoktinių turto teisinis režimas“, kaip ji apibrėžta šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies a punkte ir kaip ją galima sukonkretinti atsižvelgiant į šio reglamento 1 straipsnio 2 dalies g punkte nustatytą išimtį.

35. Kriterijai turi būti nustatyti atsižvelgiant į teismui taikomus apribojimus jo tarptautinės jurisdikcijos tikrinimo etape. Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, susijusios su Sąjungos reglamentais civilinių ir komercinių bylų srityje, matyti, kad teismas, į kurį kreiptasi, nevertina nei ieškinio priimtinumo, nei jo pagrįstumo, o tik nustato elementus, kurie konkrečioje teisinėje situacijoje ir pagal taikomą teisę pagrindžia jo jurisdikciją[16].

12 Ši nuostata reglamentuoja tik tarptautinę jurisdikciją. Teismas, turintis konkrečią jurisdikciją, tuomet nustatomas pagal atitinkamos valstybės narės teisę. Pagal Reglamento 2016/1103 15 straipsnį teismas, į kurį kreiptasi, privalo pasitikrinti, ar jis turi jurisdikciją.

13 Pagal šeimos turtinę teisę bendrosios dalinės nuosavybės situacija gali susidaryti dėl to, kad sutuoktiniai, nepasirinkę bendrojo sutuoktinių turto teisinio režimo, kartu įsigyja turtą. Ji taip pat gali atsirasti pagal įstatymą po santuokos nutraukimo skyrybomis (po turto bendrumo režimo pasibaigimo susidariusi bendrosios dalinės nuosavybės situacija) arba po vieno iš sutuoktinių mirties (paveldėjimo pagrindu susidariusi bendrosios dalinės nuosavybės situacija).

14 Čekijos teisėje bendrosios dalinės nuosavybės režimo panaikinimą ir turto padalijimą reglamentuoja Civilinio kodekso 1140–1149 straipsniai. Pagal Prancūzijos teisę, kuri yra nekilnojamojo turto buvimo vietos teisė, bendrosios dalinės nuosavybės režimo panaikinimas, kaip primena Stéphane David („La liquidation de l'indivision“, *La Semaine Juridique – Notariale et Immobilière*, Nr. 30–34, LexisNexis, Paryžius, 2019 m. liepos 26 d., byla Nr. 1259, p. 43–49), reiškia nustatyti ir įvertinti, pirma, bendrąją dalinę nuosavybę, kurią sudaro aktyvai ir pasyvai, kurie pagal Prancūzijos civilinio kodekso 829 straipsnį vertinami kuo artimesnę turto padalijimo dienai dieną; antra, įvairius vertės pokyčius, galėjusius įvykti tarp bendrosios dalinės nuosavybės režimo ir vieno iš bendraturčių (pavyzdžiui, skola, atsiradusi dėl išimtinio naudojimosi bendru turtu ar pajamų iš šio turto gavimo, arba reikalavimo teisė, atsiradusi dėl šio turto administravimo ar pagerinimo), apskaitomus bendrosios dalinės nuosavybės sąskaitų forma. Be to, šį panaikinimą reikia skirti nuo sutuoktinių turto teisinio režimo panaikinimo, kuris teoriškai nėra numatytas dėl sutuoktinių, pasirinkusių turto atskirumo režimą. Vis dėlto praktiškai sutuoktiniai dažnai atsiskaito tarpusavyje. Žr. Collard, F., „Synthèse – Séparation de biens“, *JurisClasseur Notarial Formulaire*, LexisNexis, Paryžius, paskiausias atnaujinimas – 2025 m. kovo 25 d., 18–27 punktai. Taip pat žr. Čekijos civilinio kodekso 730 straipsnį dėl pajamų, gautų iš veiklos, kurią sutuoktiniai, pasirinkę turto atskirumo režimą, vykdo kartu arba kurią vykdo vienas sutuoktinis, padedant kitam sutuoktiniui, padalijimo.

15 Reglamentas 2016/1103 kai kurioms valstybėms narėms, įskaitant Čekijos Respubliką, taikomas nuo 2019 m. sausio 29 d. Dėl šio reglamento pereinamojo laikotarpio nuostatų ir jo įsigaliojimo datos žr. jo 69 ir 70 straipsnius, taip pat Joubert, N., „La dernière pierre (provisoire?) à l'édifice du droit international privé européen en matière familiale“, *Revue critique de droit international privé*, Nr. 1, Dalloz, Paryžius, 2017, p. 1–26, 10 punktas dėl nuorodos į šią datą vykstant teismo procesams ir sudarant santuoką.

16 Šiuo klausimu žr. 2016 m. birželio 16 d. Sprendimą *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449, 44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), taip pat 2025 m. vasario 13 d. Sprendimą *Athenian Brewery ir Heineken* (C-393/23, EU:C:2025:85, 41–43 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

36. Norėčiau patikslinti, kad, atsižvelgdamas į pagrindinės bylos aplinkybių išdėstymą, papildytą per posėdį[17], manau, jog nebūtina įtraukti į analizę sąvokos „susitarimas dėl sutuoktinių turto“, vartojamos Reglamento 2016/1103 3 straipsnio 1 dalies b punkte, nes sutuoktiniai nesudarė jokio susitarimo dėl jų bendrosios dalinės nuosavybės režimo, siekiant pakeisti jų pasirinktą turto atskirumo režimą[18].

A. Preliminarios metodologinės pastabos dėl sąvokos „sutuoktinių turto teisinis režimas“ išaiškinimo

37. Pirma, reikia konstatuoti, kad, kaip pažymi ir keli autoriai[19], sąvoka „sutuoktinių turto teisinis režimas“ daugumoje kitų Sąjungos reglamentų vartojama kaip išimties arba atribojimo kriterijus, be kita ko, reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnio 2 dalies a punkte[20], reglamento „Roma I“[21] 1 straipsnio 2 dalies c punkte, reglamento „Roma II“[22] 1 straipsnio 2 dalies b punkte ir Reglamento Nr. 650/2012 1 straipsnio 2 dalies d punkte. Tiksliausia nuostata yra reglamento „Roma III“[23] 1 straipsnio 2 dalies e punktas. Jame nurodyta, kad šis reglamentas netaikomas santuokos turtinių pasekmių klausimams. Taigi, siekiant apibrėžti sąvoką „sutuoktinių turto teisinis režimas“, galima remtis jurisprudencija ir šių straipsnių analize.

38. Antra, 2018 m. kovo 1 d. Sprendime *Mahnkopf*[24] Teisingumo Teismas apibrėžė tai, kas leidžia atskirti dviejų reglamentų, susijusių su klausimais, kuriems netaikomas reglamentas „Briuselis Ia“, t. y. paveldėjimo ir sutuoktinių turto teisiniais režimais susijusiais klausimais, taikymo sritis. Iš pat pradžių pabrėžtina, kad prašymas dėl išaiškinimo Teisingumo Teismui pateiktas kitokiomis aplinkybėmis. Iš tikrųjų reglamentas „Briuselis Ia“, kuris yra bendradarbiavimo civilinėse bylose pagrindas[25], taikomas visose valstybėse narėse. Taip nėra kalbant apie Reglamentą 2016/1103, kuris pagal tvirtesnio bendradarbiavimo sistemą saisto tik 18 valstybių narių[26]. Taigi teismų jurisdikcijos ir priimtų sprendimų pripažinimo taisyklės, grindžiamos tarpusavio pasitikėjimo principu, taikomos tik tarp valstybių narių, kurios saistomos šio reglamento. Plačiai aiškinant šio

17 Žr. šios išvados 8 išnašą.

18 Dėl sutuoktinių turto teisinio režimo *organizavimo*, apibūdinančio sąvoką „susitarimas dėl sutuoktinių turto“, kriterijaus, grindžiamo Reglamento 2016/1103 3 straipsnio 1 dalies b punkto formuluote, kuri lemia, kad į jo taikymo sritį nepatenka pavienės tarp sutuoktinių sudarytos sutartys, žr. Ancel, B., „Article 3“, leidinyje Corneloup, S. ir kt., *Le droit européen des régimes patrimoniaux des couples: commentaire des règlements 2016/1103 et 2016/1104*, Société de législation comparée, Paryžius, 2018, p. 34–42, pirmiausia 7.ii punktas. Taip pat žr. Wautelet, P., „Article 3. – Définitions“, leidinyje Bonomi, A., Wautelet, P., *Le droit européen des relations patrimoniales de couple: Commentaire des Règlements (UE) 2016/1103 et 2016/1104*, Bruylant, Namiūras, 2021, p. 209–346, 147 ir paskesni punktai, pirmiausia 156, 177 ir 180 punktai.

19 Žr., be kita ko, Erbarth, A., „Die Auswirkungen der EuGüVO auf das Internationale Privatrecht und die Internationale Zuständigkeit der Wirkungen der Ehe im Allgemeinen (§§ 1353 ff. BGB)“, *Neue Zeitschrift für Familienrecht*, C. H. Beck, Miunchenas, 2018, Nr. 6, p. 249–253, pirmiausia p. 252, ir Looschelders, D., „Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich“, pirmiausia 1 punktas „Eheliche Güterstände“, esantis II dalyje „Sachlicher Anwendungsbereich“, leidinyje *Münchener Kommentar zum BGB*, 12 t., C. H. Beck, Miunchenas, 2024, 8 punktas.

20 Žr. šios išvados 7 punktą.

21 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma I“) (OL L 177, 2008, p. 6).

22 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma II“) (OL L 199, 2007, p. 40).

23 2010 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1259/2010, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje (OL L 343, 2010, p. 10), paprastai vadinamas „Roma III“.

24 C-558/16, EU:C:2018:138; toliau – Sprendimas *Mahnkopf*.

25 Žr. 2017 m. kovo 9 d. Sprendimą *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193, 51–53 punktai).

26 Žr. 2016 m. birželio 9 d. Tarybos sprendimą (ES) 2016/954, kuriuo leidžiama tvirčiau bendradarbiauti tarptautinių porų turto teisiniam režimui (sutuoktinių turto teisiniam režimui ir registruotos partnerystės turtinėms pasekmėms) taikytinos jurisdikcijos, teisės ir teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo srityje (OL L 159, 2016, p. 16). Šis sprendimas netaikomas šiose valstybėse narėse: Danijos Karalystėje, Estijos Respublikoje, Airijoje, Latvijos Respublikoje, Lietuvos Respublikoje, Vengrijoje, Lenkijos Respublikoje, Rumunijoje ir Slovakijos Respublikoje. Tvirčiau bendradarbiaujančių valstybių narių skaičius yra ribotas ir pagal reglamentą „Roma III“, bet jis neatitinka skaičiaus, susijusio su Reglamentu 2016/1103.

reglamento taikymo sritį būtų ribojama reglamento „Briuselis I“ taikymo sritis ir nebūtų išlaikyta išimtinė valstybės narės, kurioje yra atitinkamas nekilnojamasis turtas, teismo jurisdikcija. Taigi valstybių, kurios nesaistomos Reglamento 2016/1103, teismai, nustatydami savo tarptautinę jurisdikciją ir pripažindami priimtus sprendimus, turi taikyti savo vidaus taisykles. Mano nuomone, šios pasekmės neturėtų daryti poveikio sąvokos „sutuoktinių turto teisinis režimas“ aiškinimui [27]. Šiuo klausimu pridurtina, kad reikia atsižvelgti į tai, jog tam tikros jurisdikcijos taisyklės taikomos situacijose, susijusiose su valstybėmis, kurios nesaistomos Reglamento 2016/1103 [28], arba trečiosiomis valstybėmis [29], ir kad nuostatos dėl įstatymų kolizijos taikomos ir santykiuose su valstybėmis, kurios nesaistomos šio reglamento [30].

39. Trečia, Reglamento 2016/1103 I skyrių sudaro 1–3 straipsniai, kuriuose apibrėžiama šio reglamento taikymo sritis ir jame vartojamos sąvokos, o tai svarbus skirtumas palyginti su Konvencija dėl sutuoktinių turto teisiniam režimui taikytinos teisės [31].

40. Šio reglamento 1 straipsnis, kurio 1 dalies pirmoje pastraipoje apibrėžiama jo taikymo sritis *ratione materiae*, susijusi su „sutuoktinių turto teisiniais režimais“, doktrinoje laikomas turinčiu lemiamos reikšmės šios srities aiškinimui, nes jame aiškiai išvardytos neįtrauktos sritys [32]. Tos, kurios nėra nurodytos, laikomos įtrauktomis, jeigu patenka į šio reglamento taikymo sritį [33].

41. Reglamento 2016/1103 3 straipsnio 1 dalies a punkte „sutuoktinių turto teisinis režimas“ apibrėžiamas kaip „visuma *normų*, susijusių su turtiniais santykiais tarp sutuoktinių ir jų santykiais su trečiaisiais asmenimis, atsirandančiais kaip santuokos ar jos nutraukimo pasekmė“ [34].

27 Šiuo klausimu žr. generalinio advokato M. Szpunar išvadą, pateiktą byloje *Mahnkopf* (C-558/16, EU:C:2017:965, 73 punktas).

28 Žr. Reglamento 2016/1103 10 ir 11 straipsnius bei 40 konstatuojamąją dalį.

29 Dėl Reglamente 2016/1103 nustatytų jurisdikcijos taisyklių taikymo *erga omnes* žr. Bonomi, A. ir Wautelet, P., „Introduction“, leidinyje Bonomi, A. ir Wautelet, P., *op. cit.*, p. 21–106, 74 punktas ir nuoroda į 2005 m. kovo 1 d. Sprendimą *Owusu* (C-281/02, EU:C:2005:120).

30 Žr. Reglamento 2016/1103 20 straipsnį, skirtą visuotiniam šių taisyklių taikymui.

31 Sudaryta 1978 m. kovo 14 d. Hagoje; toliau – 1978 m. Hagos konvencija. Ši konvencija, kurią ratifikavo Prancūzijos Respublika, Didžioji Liuksemburgo Hercogystė ir Nyderlandų Karalystė, įsigaliojo 1992 m. rugsėjo 1 d. Dėl šios konvencijos žr. Niboyet, M.-L., de Geouffre de la Pradelle, G. ir Fulli-Lemaire, S., *Droit international privé*, 8-asis leidimas, LGDJ, Paryžius, 2023, dalies „Premiers repères“ 4 skirsnis „Rapports de famille patrimoniaux“, p. 126–142, pirmiausia 138 ir paskesni punktai, o dėl jos palyginimo su Reglamentu 2016/1103 žr. 141 ir paskesnius punktus. Dėl šio reglamento sąsajų su galiojančiomis tarptautinėmis konvencijomis žr. jo 62 straipsnį. Galiausiai dėl sąvokos „sutuoktinių turto teisinis režimas“ apibrėžties teisėkūros istorijos žr. Wautelet, P., „Article 3. – Définitions“, *op. cit.*, 59 ir paskesni punktai.

32 Žr. Lagarde, P., Bergquist, U. ir kt., *Commentaire des règlements européens sur les régimes matrimoniaux et les partenariats enregistrés*, 2-asis leidimas, Dalloz, Paryžius, 2018, 1.7 ir 1.8 punktai (p. 32 ir 33).

33 Žr. Lagarde, P., Bergquist, U. ir kt., *op. cit.*, 1.8 punktas (p. 33). Andrea Bonomi, „Article 1. – Champ d'application“, leidinyje Bonomi, A. ir Wautelet, P., *op. cit.*, p. 107–201, pirmiausia 10 punkte, teigia, kad „šie neįtraukimai yra tik neigiami [Reglamento 2016/1103] taikymo srities apribojimai, ją pirmiausia apibrėžiant teigiama sutuoktinių turto teisinio režimo sąvoka <…> Todėl klausimai, kurių ši sąvoka neapima, nepatenka į [šio reglamento] taikymo sritį, net jeigu jie nėra minimi [šio reglamento] 1 straipsnio 2 dalyje“. Kaip pavyzdį žr. Wautelet, P., „Article 3. – Définitions“, *op. cit.*, dėl santykių tarp sutuoktinių ir juridinių asmenų, 132–139 punktai.

34 Išskirta mano; Patrick Wautelet, „Article 3. – Définitions“, *op. cit.*, 80 punkte teigiama, kad žodis „normos“, kuris vartojamas ir Reglamento 2016/1103 18 konstatuojamojoje dalyje, neatspindi noro priimti apibrėžtį, kuri skirtųsi nuo įprasto požiūrio pagal tarptautinę privatinę teisę, nebūdama funkcinio pobūdžio (dėl tokio metodo, kai siekiama „išnagrinėti, kokie yra nacionalinės teisės akte nustatytos institucijos ar sistemos funkcija ir tikslai, žr. ten pat, 78 ir 79 punktai). Palyginimui žr. Reglamento Nr. 650/2012 3 straipsnio 1 dalies a punktą. Mano nuomone, nagrinėjant klausimus dėl sutuoktinių turto teisinio režimo, reikia daryti išvadas remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, susijusia su 1968 m. rugsėjo 27 d. Briuselyje pasirašytos konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32), iš dalies pakeistos vėlesnėmis konvencijomis dėl naujų valstybių narių prisijungimo prie šios konvencijos (OL C 27, 1998, p. 1; toliau – Briuselio konvencija), ir vėliau priimtais reglamentais. Iš jų matyti, kad Teisingumo Teismas nagrinėjo bylos šalių turtinių teisinių santykių pobūdį arba ginčo dalyką, siekdamas nustatyti, ar jis susijęs su santuoka. Žr. Sprendimą *de Cavel* (7 punktas), 1982 m. kovo 31 d. Sprendimą *W.* (25/81, EU:C:1982:116, 7 ir 8 punktai) ir Nutartį *Iliev* (30 punktas). Teisingumo Teismas taip pat sprendė atsižvelgdamas į atitinkamo sprendimo ar taisyklės tikslą (žr. atitinkamai 1997 m. vasario 27 d. Sprendimą *van den Boogaard* (C-220/95, EU:C:1997:91, 22 punktas) ir Sprendimą *Mahnkopf* (40 punktas)). Nagrinėjamu atveju, atsižvelgiant į konkrečią teisinę situaciją, kai sutuoktiniai yra pasirinkę bendrosios dalinės nuosavybės režimą, reikėtų išnagrinėti klausimą, ar *atsižvelgiant į teisę, kuria remiamasi*, byla patenka į Reglamento 2016/1103 taikymo sritį, ar į ją nepatenka dėl kurios nors iš šio reglamento 1 straipsnyje išvardytų teisių kategorijų.

42. Ketvirta, šio reglamento 18 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad:

– sąvoka „sutuoktinių turto teisinis režimas“ turėtų būti aiškinama kaip savarankiška sąvoka,

– ji „turėtų apimti ne tik tas taisykles, nuo kurių sutuoktiniai negali nukrypti, bet ir bet kurias neprivalomas taisykles, dėl kurių sutuoktiniai gali susitarti pagal taikytiną teisę, taip pat bet kurias dispozityvias taikytinos teisės numatytas taisykles“ ir

– ji „apima ne tik turtinius susitarimus, santuokos atveju aiškiai ir išimtinai numatytus tam tikrose nacionalinės teisės sistemose, bet ir bet kuriuos turtinius santykius tarp sutuoktinių bei jų turtinius santykius su trečiaisiais asmenimis, atsirandančius tiesiogiai iš santuokos ar jos nutraukimo[.]“

43. Penkta, Reglamento 2016/1103 3 straipsnio 1 dalies a punktas ir 18 konstatuojamoji dalis atitinka Teisingumo Teismo jurisprudencijos kryptį, susijusią su sutuoktinių turto teisinių režimų neįtraukimu į Sąjungos priemonių civilinėse ir komercinėse bylose taikymo sritį. Be to, jie apima sutuoktinių santykius su trečiaisiais asmenimis, kylančius tiesiogiai iš santuokinių santykių ar jų nutraukimo.

44. Taigi reikia priminti šią jurisprudenciją, siekiant nustatyti, kaip konkrečiomis pagrindinės bylos aplinkybėmis ji gali būti taikoma aiškinant Reglamento 2016/1103 3 straipsnio 1 dalies a punktą (B skirsnis), prieš patikslinant, kas matyti iš šiame reglamente nustatytos sistemos, kalbant tiek apie jo taikymo sritį (C skirsnis), tiek apie apribojimus, kurie jame nustatyti daiktinių teisių srityje, atsižvelgiant į nagrinėtino klausimo dalyką ir taikytinos teisės nustatymą (D skirsnis).

B. Jurisprudencija, suformuota iki Reglamento 2016/1103 3 straipsnio 1 dalies a punkto įsigaliojimo

45. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pagrįstai remiasi dviem Teisingumo Teismo sprendimais, kuriuose apibrėžiama sąvoka „sutuoktinių turto teisinis režimas“, atsižvelgiant į tai, kad klausimai, susiję su tokiu teisiniu režimu, pagal Briuselio konvencijos 1 straipsnio antros pastraipos 1 punktą[35] ir reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnio 2 dalies a punktą nepatenka į šių teisės aktų taikymo sritį.

46. Sprendime *de Cavel* Teisingumo Teismas pripažino, kad „sąvoka „sutuoktinių turto teisinis režimas“ apima ne tik turto teisinius režimus, santuokos atveju aiškiai ir išimtinai numatytus tam tikrose nacionalinės teisės sistemose, bet ir visus turtinius santykius, atsirandančius tiesiogiai dėl santuokos ar jos nutraukimo; kad ginčai dėl sutuoktinių turto santuokos nutraukimo proceso metu[36] gali būti atitinkamais atvejais glaudžiai susiję su: 1) klausimais dėl asmenų statuso; 2) sutuoktinių tarpusavio turtiniais teisiniais santykiais, tiesiogiai atsirandančiais dėl santuokos ar jos

[35] Kadangi reglamentu „Briuselis Ia“ buvo panaikintas ir pakeistas 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42), kuris savo ruožtu pakeitė Briuselio konvenciją, Teisingumo Teismo pateiktas šių pastarųjų dviejų teisės aktų nuostatų išaiškinimas taikomas ir reglamento „Briuselis Ia“ nuostatoms, kai šias nuostatas galima laikyti „lygiavertėmis“ (žr., be kita ko, 2024 m. gegužės 16 d. Sprendimą *Toplofikatsia Sofia (Atsakovo gyvenamosios vietos sąvoka)* (C-222/23, EU:C:2024:405, 49 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija)).

[36] Toje byloje ginčas buvo susijęs su laikinu sutuoktinių tarpusavio turtinių teisinių santykių sureguliavimu, būtinu vykstant tam procesui (žr. Sprendimo *de Cavel* 7 punkto pirmą pastraipą).

nutraukimo; 3) sutuoktinių tarpusavio turtiniais teisiniais santykiais, nesusijusiais su santuoka[, ir kad] ginčai, priskiriami pastarajai kategorijai, patenka į [Briuselio] konvencijos taikymo sritį, o ginčams, susijusiems su pirmomis dviem kategorijomis, ši konvencija netaikoma“ [37].

47. Nutartyje *Iliev* Teisingumo Teismas, remdamasis antruoju iš šių kriterijų, pripažino, kad sutuoktinių ginčas dėl jų santuokoje įgyto *kilnojamojo turto padalijimo* yra susijęs su turtiniais santykiais, kuriuos *tiesiogiai lėmė santuokos nutraukimas*, taigi toks ginčas nepatenka į reglamento „Briuselis Ia“ taikymo sritį [38].

48. Kalbant apie bylas, kuriose buvo priimti šie sprendimai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų nagrinėjami turto klausimai pirmoje iš šių bylų buvo susiję su skyrybų procesu. Antroje byloje ginčas, kilęs po skyrybų, buvo susijęs su klausimu, ar žmonos vardu įgyta ir įregistruota transporto priemonė priklauso abiem šalims, o tai, siekiant turto padalijimo, turėjo būti nustatyta remiantis konkrečiomis Šeimos kodekso taisyklėmis, susijusiomis su bendrai įgytu turtu [39].

49. Kadangi kriterijus, grindžiamas sutuoktinių tarpusavio turtiniais teisiniais santykiais, kylančiais iš santuokos ar jos nutraukimo, yra nurodytas Reglamento 2016/1103 3 straipsnio 1 dalies a punkte, kyla abejonių, ar šioje byloje pagal analogiją turėtų būti taikomi Sprendimas *de Cavel* ir Nutartis *Iliev*.

50. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pagrįstai nurodė priežastis, dėl kurių pateisinamos abejonės.

51. Iš tikrųjų nagrinėjamu atveju susiklosčiusi situacija yra kitokia dėl dviejų priežasčių. Pirma, ginčas susijęs su nekilnojamuoju turtu, kurio bendra nuosavybė neturi tiesioginio ryšio su pasirinktu sutuoktinių turto teisiniu režimu, nes sutuoktiniai pasirinko turto atskirumo režimą, kuris iš esmės nelemia jokio bendro turto. Antra, su šiuo turtu susijęs teisinis režimas – tai bendrasis bendrosios dalinės nuosavybės režimas, taikomas visiems asmenims, neatsižvelgiant į tai, ar jie yra susituokę, ar ne [40].

52. Pridurtina, kad, nors buvusių sutuoktinių turtiniai teisiniai santykiai, t. y. bendroji dalinė nuosavybė, atsirado santuokos metu, visgi problemiška manyti, kad šie santykiai *kyla tiesiogiai* iš santuokos, atsižvelgiant į sutuoktinių pasirinkimą nuo pat santuokos pradžios atskirti savo

37 Sprendimas *de Cavel* (7 punkto antra–ketvirta pastraipos).

38 Žr. Nutartį *Iliev* (30 punktas). Šiuo klausimu Dirk Looschelders, „Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug“, *Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, Gieseking, Bylefeldas, 2018, Nr. 6, p. 591–594, pirmiausia p. 593 ir 594, pažymima, kad santuokos nutraukimas pagal tuo atveju taikytiną Bulgarijos teisę tiesiogiai lėmė vien turto bendrosios nuosavybės atsiradimą, o ginčas dėl jo padalijimo yra tik *netiesioginė* santuokos nutraukimo pasekmė. Autorius iš to daro išvadą, jog tai, kad šios sutuoktinių bendrosios nuosavybės atsiradimas priklauso nuo su sutuoktinių turto teisiniu režimu susijusių aspektų, yra tik preliminarus klausimas, kuris netrukdo taikyti reglamento „Briuselis Ia“. Vis dėlto jis teigia, kad Sąjungos teisės požiūriu svarbu vien tai, ar bendro turto padalijimą lemia santuokos nutraukimas, ar toks padalijimas visiškai nesusijęs su santuokos nutraukimu, o aplinkybė, kad toks padalijimas priskiriamas daiktinės teisės sričiai, netrukdo jo kvalifikuoti kaip susijusio su sutuoktinių turto teisiniu režimu. Iš tikrųjų tokią išvadą galima daryti remiantis tuo, kad Teisingumo Teismo atsakyme į klausimus dėl turto padalijimo dėmesys sutelktas į jo padalijimą (žr. Nutartį *Iliev*, 19 ir 22 punktai).

39 Žr. Nutartį *Iliev* (15 punktas; plg. su 10 ir 11 punktais bei 22 punktu).

40 Dėl panašių abejonių žr. Farnoux, E., „Improbable retour en grâce de la théorie générale des conflits de juridictions: naissance d'une règle de compétence purement internationale s'agissant d'une action en partage d'un bien immobilier situé en France“, *Revue critique de droit international privé*, Nr. 1, Dalloz, Paryžius, 2021, p. 106–127, pirmiausia p. 125 ir 126.

turtą [41]. Gal tokiomis aplinkybėmis jų tarpusavio turtiniai teisiniai santykiai vis dėlto laikytini susijusiais su santuoka? Padarius tokią išvadą reikėtų remtis trečiuoju Sprendime *de Cavel* nustatytu kriterijumi [42], pagal kurį ginčas patektų į civilinių ir komercinių bylų sritį.

53. Taigi Teisingumo Teismas turi nustatyti, ar aplinkybės, kad ši bendroji dalinė nuosavybė sieja tik sutuoktinius ir kad ji būtinai yra susijusi su jų pasirinktu bendruoju sutuoktinių turto teisiniu režimu, pagal kurį turto bendrumo režimas nenumatytas, pakanka, kad ši situacija būtų laikoma patenkančia į Reglamento 2016/1103 taikymo sritį.

54. Siekiant atsakyti į šį klausimą, reikia nustatyti, kiek Sąjungos teisės aktų leidėjas, šiame reglamente apibrėždamas sąvoką „sutuoktinių turto teisinis režimas“, rėmėsi Teisingumo Teismo jurisprudencija ir laikėsi plačios šios nuostatos sampratos.

C. Sąvoka „sutuoktinių turto teisinis režimas“ pagal Reglamentą 2016/1103

55. Platus šios sąvokos aiškinimas pateisinamas dėl įvairių priežasčių, kylančių iš Teisingumo Teismo aiškinimo metodų.

1. Dėl Reglamento 2016/1103 3 straipsnio 1 dalies a punkto formuluotės

56. Pirma, šiame straipsnyje pateikiamą sąvokos „sutuoktinių turto teisinis režimas“ apibrėžtį reikia palyginti su Sprendime *de Cavel* vartojama formuluote, pagal kurią jis „apima visus turtinius santykius, tiesiogiai kylančius iš santuokos arba jos nutraukimo“ [43]. Teiginys suformuluotas atsižvelgiant į P. Schlosser ataskaitoje vartojamą žodžių junginį „iš santuokos kylančios turtinės teisės“ [44]. Ataskaitoje pažymima, kad „sutuoktinių abipusės teisės, kylančios iš sutuoktinių turto teisinių režimų, didele dalimi atitinka tai, ką gerai perteikia formuluotė anglų kalba – „rights in property arising out of a matrimonial relationship“ („iš santuokos kylančios turtinės teisės“)“ [45].

57. Šiuo klausiu nurodomi sunkumai, kylantys dėl sąvokos „sutuoktinių turto teisinis režimas“, nes Jungtinėje Karalystėje ir Airijoje panašaus teisinio instituto nėra. Sutuoktinių tarpusavio turtinius santykius iš esmės reglamentuoja bendroji teisė [46].

58. Taip pat pažymima, kad sąvoka „sutuoktinių turto teisinis režimas“ neapima tokių pačių teisinių santykių visose „pirminėse valstybėse narėse“ [47]. Taigi P. Schlosser pabrėžė įvairių tipų neišimtinių sistemų buvimą, nes šios valstybės sugebėjo sukurti sutuoktinių santykiams būdingus teisinius institutus, kurių pagrindinis ypatumas – visapusiškas, bet ne vienintelis, turto režimas,

41 Per posėdį net buvo teigiama, kad mintis įsigyti bendrą turtą kilo dar prieš santuoką ir buvo įgyvendinta netrukus po to, kai buvo pasirinktas sutuoktinių turto teisinis režimas.

42 Žr. Sprendimą *de Cavel* (7 punkto trečia pastraipa) ir šios išvados 46 punktą.

43 Žr. Sprendimą *de Cavel* (7 punkto antra pastraipa). Šio sprendimo 7 punkto trečioje pastraipoje minimi ginčai, glaudžiai susiję su „*sutuoktinių* tarpusavio turtiniais *teisiniais* santykiais, tiesiogiai atsirandančiais dėl santuokos ar jos nutraukimo“ (išskirta mano).

44 Žr. P. Schlosser ataskaitos dėl 1978 m. spalio 9 d. Konvencijos dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo prie Briuselio konvencijos bei dėl protokolo dėl Teisingumo Teismo įgaliojimų aiškinti šią konvenciją (OL C 59, 1979, p. 71; toliau – P. Schlosser ataskaita), 50 punktą. Dėl ryšio su šia ataskaita žr. Farnoux, E., *op. cit.*, p. 125.

45 P. Schlosser ataskaita (50 punktas).

46 Žr. P. Schlosser ataskaitą (43 punktas).

47 Ten pat (43 punktas).

kuris gali būti nustatytas sutartimi arba įstatymu ir prireikus papildomas su turtiniais santykiais susijusiomis taisyklėmis, taikomomis visiems sutuoktiniams, neatsižvelgiant į konkretų pasirinktą sutuoktinių turto teisinį režimą [48].

59. Šie P. Schlosser ataskaitoje nurodyti, su teisinių sistemų įvairove susiję aspektai, kurie tebėra aktualūs [49], mano manymu, turi esminės reikšmės. Į tai atsižvelgdamas manau, kad *sąvokos „sutuoktinių turto teisinis režimas“ apibrėžtis apima sutuoktinių tarpusavio turtinius santykius, kuriuos reglamentuoja bendroji teisė, o ne vien atskira teisinė sistema*.

60. Teisingumo Teismas dar neturėjo progos priimti sprendimo šiuo klausimu, nes yra sprendęs atsižvelgdamas į aplinkybes, kurioms taikomos specialios sutuoktinių turtinius santykius reglamentuojančios nuostatos, t. y. arba kai buvo taikomos laikinosios apsaugos priemonės vykstant skyrybų procesui (Sprendimas *de Cavel*), arba kai buvo ginčijamas santuokoje įgyto turto bendras pobūdis (Nutartis *Iliev*) [50].

61. Antra, pažymėtina, kad, nors Reglamento 2016/1103 18 konstatuojamojoje dalyje kalbama apie bet kuriuos turtinius santykius tarp sutuoktinių, „atsirandančius *tiesiogiai* iš santuokos ar jos nutraukimo“ [51], šis prieveiksmis nevartojamas sąvokos „sutuoktinių turto teisinis režimas“ apibrėžtyje, pateikiamoje šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies a punkte.

62. Kaip ir Dirk Looschelders [52], esu tos nuomonės, kad iš šios nuostatos formuluotės, kuri analogiška įvairiose kabinėse versijose [53], darytina išvada, jog vien santuokos ar jos nutraukimo priežastinis ryšys yra pakankamas kriterijus. Taigi galima daryti išvadą, kad Sprendime *de Cav*el ir Nutartyje *Iliev* nurodyto tiesioginio ryšio pobūdžio [54] ieškoti nebereikia.

63. Šiomis aplinkybėmis reikia įsitikinti, kad platus sąvokos „sutuoktinių turto teisinis režimas“ aiškinimas, remiantis Reglamento 2016/1103 3 straipsnio 1 dalies a punkto formuluote, yra pagrįstas ir atsižvelgiant į Sąjungos teisės aktų leidėjo siekiamus tikslus, šio reglamento sistemą ir jo kontekstą.

2. Dėl Reglamentu 2016/1103 siekiamų tikslų, jo sistemos ir konteksto

64. Pirma, Sąjungos teisės aktų leidėjas aiškiai išreiškė ketinimą priimti priemonę, leidžiančią pašalinti sunkumus, su kuriais susiduria poros, valdydamos arba dalydamosi savo turtą [55], Reglamente 2016/1103 sutelkiant visas sutuoktinių turto teisiniams režimams taikomas taisykles, kurias sudaro nuostatos dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų, autentiškų dokumentų ir teisminių susitarimų pripažinimo arba, atitinkamais atvejais, priėmimo, vykdytinumo ir vykdymo [56].

48 Ten pat (45 ir 46 punktai).

49 Žr. Wautelet, P., „Article 3 – Définitions“, *op. cit.*, 64 punktas.

50 Žr. šios išvados 48 punktą.

51 Išskirta mano. Primintina, kad Sprendime *de Cavel* (7 punktas) nustatyti kriterijai išdėstyti taip: *ginčas, glaudžiai susijęs su sutuoktinių tarpusavio turtiniais teisiniais santykiais, tiesiogiai atsirandančiais dėl santuokos ar jos nutraukimo*.

52 Žr. Looschelders, D., „Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich“, *op. cit.*, 10 punktas. Šio autoriaus teigimu, tai, kad šis kriterijus minimas tik konstatuojamojoje dalyje, patvirtina aiškinimą, pagal kurį tiesioginis pobūdis nėra pagrindinis kriterijus apibrėžiant sąvoką „sutuoktinių turto teisinis režimas“.

53 Žr. versijas ispanų kalba („como resultado“), vokiečių kalba („aufgrund“), anglų kalba („as a result“), italų kalba („in conseguenza“) ir lenkų kalba („wynikających“), kurias galėjau patikrinti.

54 Žr. šios išvados 47 punktą.

55 Žr. Reglamento 2016/1103 8 konstatuojamąją dalį.

56 Žr. Reglamento 2016/1103 15 ir 16 konstatuojamąsias dalis.

65. Reglamentas 2016/1103 grindžiamas pagrindiniu vienos jurisdikcijos ir vienos taikytinos teisės principu: viena institucija iš esmės yra kompetentinga spręsti visus su sutuoktinių turtiniais santykiais susijusius klausimus; ji taiko vieną teisę[57], kurią pasirenka sutuoktiniai[58] arba kuri nustatoma pagal šiame reglamente apibrėžtus objektyvius siejamuosius kriterijus[59] ir kuria su tam tikromis sąlygomis galima remtis trečiųjų asmenų atžvilgiu[60]. Ši teisė taikoma visam jų turtui, neatsižvelgiant į jo buvimo vietą[61], taip pat jų skoloms.

66. Sutuoktinių teisinės padėties supaprastinimo tikslas labai aiškiai pasireiškia per šio vienos jurisdikcijos ir vienos taikytinos teisės principo pasekmes jurisdikcijos ir taikytinos teisės srityje.

67. Taigi, kalbant apie jurisdikciją, pirmiausia, kai ginčo dalykas yra nekilnojamasis turtas, siekis išsaugoti vieną jurisdikciją[62] ir vieną visam turtui taikytiną teisę[63] nusvėrė argumentus, pagrindžiančius valstybės narės, kurioje yra nekilnojamasis turtas, teismų jurisdikciją. Ši jurisdikcija Reglamente 2016/1103 buvo numatyta kaip subsidiari[64], nors 2015 m. gruodžio 17 d. Sprendime *Komu ir kt.*[65], susijusiame su Reglamento Nr. 44/2001 22 straipsnio 1 punkto pirmos pastraipos išaiškinimu[66], Teisingumo Teismas pripažino, kad ieškinys dėl kelių asmenų bendrosios nekilnojamojo turto nuosavybės teisinių santykių nutraukimo parduodant Ispanijoje esantį nekilnojamąjį turtą, kurį Suomijos teisme pareiškė Suomijoje gyvenantys bendraturčiai[67], priklauso ginčų dėl daiktinių teisių į nekilnojamąjį turtą kategorijai, priskiriamai valstybės narės, kurioje yra turtas, išimtinei jurisdikcijai[68], remdamasis iš esmės gero teisingumo administravimo sumetimais[69].

68. Kalbant apie sutuoktinių turtiniams santykiams taikytiną teisę, šios teisės nekintamumas[70] patvirtina vienos jurisdikcijos ir vienos taikytinos teisės principą. Be to, kalbant apie nekilnojamąjį turtą, pažymėtina, kad nėra nustatyta konkreti sąsaja su nekilnojamojo turto buvimo vietos teise, kuri reglamentuotų šeimos būsto apsaugą[71]. Kaip nurodyta Reglamento 2016/1103 53 konstatuojamosios dalies antrame sakinyje, su šiuo būstu susijusios taisyklės patenka į šio

57 Žr. Reglamento 2016/1103 21 ir 27 straipsnius bei 52 konstatuojamąją dalį.

58 Žr. Reglamento 2016/1103 22 straipsnį.

59 Žr. Reglamento 2016/1103 26 straipsnį.

60 Žr. Reglamento 2016/1103 28 straipsnį ir 52 konstatuojamąją dalį.

61 Žr. Reglamento 2016/1103 21 straipsnį.

62 Dėl bylos, susijusios su vieno iš sutuoktinių turto paveldėjimu arba su santuokiniais santykiais, taip pat žr. atitinkamai Reglamento 2016/1103 33 ir 34 konstatuojamąsias dalis.

63 Žr. Looschelders, D., „Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug“, *op. cit*., pirmiausia p. 591 ir 594.

64 Žr. Reglamento 2016/1103 10 straipsnį.

65 C-605/14, EU:C:2015:833; toliau – Sprendimas *Komu ir kt*.

66 Šioje nuostatoje nurodyta, kad išimtinę jurisdikciją, neatsižvelgiant į nuolatinę gyvenamąją vietą, vykstant teismo procesams, kurių dalykas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą arba nekilnojamojo turto nuoma, turi valstybės narės, kurioje yra nekilnojamasis turtas, teismai. Ši nuostata buvo pakartota reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punkto pirmoje pastraipoje. Dėl jos išaiškinimo žr. šios išvados 83 punktą.

67 Žr. Sprendimą *Komu ir kt.* (13–15 punktai).

68 Žr. Sprendimą *Komu ir kt.* (28 punktas).

69 Žr. Sprendimą *Komu ir kt.* (30 punktas).

70 Žr. Reglamento 2016/1103 26 straipsnį, kuriame daroma nuoroda į pirmą bendrą įprastinę gyvenamąją vietą.

71 Šiuo klausimu žr. Chikoc Barreda, N., „Entre la lex causae et les lois de police de la lex fori: quelle alternative pour la protection du logement familial dans le règlement „régimes matrimoniaux“?“, *European Review of Private Law*, Nr. 3, Kluwer Academic Publishers, Dordrechtas, 2019, p. 583–615, pirmiausia 4 punktas. Ši autorė pabrėžia (5 punktas) skirtumą palyginti su 1978 m. Hagos konvencija, nes, nesant pasirinktos taikytinos teisės, Reglamento 2016/1103 26 straipsnyje numatyta sąsaja su sutuoktinių pirmosios bendros įprastinės gyvenamosios vietos po santuokos sudarymo valstybės teise, o tai sukelia nepatogumų susituokusių porų judumo atveju (6 punktas).

reglamento taikymo sritį[72]. Be to, negalima numatyti skirtingos teisės taikymo tam tikram arba tam tikro pobūdžio turtui[73]. Galiausiai, žvelgiant plačiau, reikia konstatuoti, kad šis reglamentas apima ne tik privalomas, bet ir neprivalomas bei dispozityvias taisykles[74].

69. Taigi matyti, kad *sąvoka „sutuoktinių turto teisinis režimas“, kaip tai suprantama pagal Reglamentą 2016/1103, turėtų apimti visas santuokos turtines pasekmes, jeigu jų neapima konkretus režimas*, kaip antai, be kita ko, išlaikymo prievolių režimas, kompensacinių išmokų režimas[75] ar mirusio sutuoktinio turto paveldėjimo režimas[76].

70. Antra, kiti argumentai, grindžiami Reglamento 2016/1103 sistema, taip pat patvirtina aiškinimą, pagal kurį sąvokos „sutuoktinių turto teisinis režimas“ apibrėžtis, pateikiama šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies a punkte, sąmoningai yra plati. Jie gali būti nustatyti iš sąsajos tarp šios apibrėžties ir šio reglamento 27 straipsnio, reglamentuojančio taikytinos teisės taikymo sritį[77] santuokos metu ir po jos nutraukimo.

71. Peter Mankowski nuomone[78], Reglamento 2016/1103 27 straipsnyje pateikiamame pozityviame ir nebaigtiniame sąraše išvardyta, kas bet kuriuo atveju turi patekti į sutuoktinių turto teisinį režimą. Jis priduria, kad šiame 27 straipsnyje aiškiai įtvirtinta bendra sistema ir vieno režimo principas. Sąvoka „sutuoktinių turto teisinis režimas“ iš esmės yra labai plati ir labai įvairialypė[79].

72. Konkrečiai kalbant, šio reglamento 27 straipsnio d punkte nurodyta, kad sutuoktinių turto teisiniam režimui taikytina teisė nustato „vieno ar abiejų sutuoktinių galias, teises ir pareigas turto atžvilgiu“. Sara Godechot-Patris ir Patrick Wautelet[80] nuomone, ši nuostata taikoma turto, įgyto bendrosios dalinės nuosavybės teise, atveju, pirmiausia tada, kai laikomasi sutartimi nustatyto turto atskirumo režimo. Nepritariu šioms abejonėms remdamasis požiūriu, kurio reikia laikytis atsižvelgiant į Reglamentą 2016/1103. Bendrosios dalinės nuosavybės atveju sutuoktinių,

72 Taip pat žr. Erbarth, A., *op. cit.*, p. 252.

73 Žr. Reglamento 2016/1103 21 straipsnį ir 43 konstatuojamąją dalį. Dėl skirtumo palyginti su 1978 m. Hagos konvencija ir identiško pasirinkimo Reglamente Nr. 650/2012 žr. Wautelet, P., „Article 22. – Choix de la loi applicable“, leidinyje Bonomi, A. ir Wautelet, P., *op. cit.*, p. 577–676, 79 ir 81 punktai.

74 Žr. Reglamento 2016/1103 18 konstatuojamąją dalį. Nathalie Joubert, *op. cit.*, 16 punkte pabrėžia, kad įtraukus pirminį sutuoktinių turto teisinį režimą galima suvienodinti visiems poros turtiniams santykiams taikytiną teisę, įskaitant atvejus, kai pasirinktoje teisėje nebūtų vartojamos pačios sąvokos „sutuoktinių turto teisinis režimas“ ir „pirminis sutuoktinių turto teisinis režimas“, o tai esminis skirtumas palyginti su 1978 m. Hagos konvencija. Be to, pabrėžtina, kad toks pirminis režimas taikomas visiems sutuoktiniams, neatsižvelgiant į jų pasirinktą sutuoktinių turto teisinį režimą, įskaitant turto atskirumo režimą.

75 Šie klausimai nepatenka į Reglamento 2016/1103 taikymo sritį (žr. šio reglamento 1 straipsnio 2 dalies c ir f punktus). Pagal Johannes Weber, „Die Europäischen Güterrechtsverordnungen: Eine erste Annäherung“, *Deutsche Notar-Zeitschrift*, 2016, Nr. 9, p. 659–697, pirmiausia p. 665, „sutuoktinių turto teisinis režimas įgyja korekcinę funkciją kaip bendroji tarptautinės teisės norma, susijusi su šeimos turtiniais santykiais“ (neoficialus vertimas).

76 Žr. Reglamento 2016/1103 1 straipsnio 2 dalies d punktą ir Sprendimą *Mahnkopf* (41 punktas). Taip pat žr. šios išvados 85 išnašą.

77 Žr. Bonomi, A., „Article 1. – Champ d'application“, *op. cit.*, 3 punktas; Wautelet, P., „Article 27. – Portée de la loi applicable“, leidinyje Bonomi, A. ir Wautelet, P., *op. cit.*, p. 845–915, 6 punktas; Lagarde, P., Bergquist, U. ir kt., *op. cit.*, 3.2 punktas (p. 40); Gallant, E., „Union européenne. – Règlements nº 2016/1103 et 2016/1104 sur les régimes matrimoniaux et les régimes partenariaux“, *JurisClasseur Procédure civile*, LexisNexis, Paryžius, 2021 m. birželio 17 d., 3000-80 sąsiuvinis, 43 punktas, ir Weber, J., *op. cit.*, p. 665. Taip pat žr. generalinio advokato M. Szpunar išvadą, pateiktą byloje *Mahnkopf* (C-558/16, EU:C:2017:965, 76 punktas, ir dėl turto padalijimo tarp sutuoktinių kriterijaus – 91 punktas).

78 Žr. Mankowski, P., „Verschiebungen bei der Qualifikation vermögensrechtlicher Beziehungen zwischen den Ehegatten durch die EuGüVO“, *Neue Zeitschrift für Familienrecht*, C. H. Beck, Miunchenas, 2021, Nr. 17, p. 757–764, pirmiausia p. 758.

79 Dėl sutuoktinių, pasirinkusių turto atskirumo režimą, bendrosios dalinės nuosavybės režimo sprendžiant klausimus, susijusius, pavyzdžiui, su bendromis skolomis ar kompensacija bendraturčiui taip pat žr. Wautelet, P., „Article 27. – Portée de la loi applicable“, *op. cit.*, 67 punktas.

80 Žr. Godechot-Patris, S., „Réglementation depuis le 29 janvier 2019“, *JurisClasseur Notarial Formulaire*, LexisNexis, Paryžius, 2023 m. rugsėjo 15 d., 320 sąsiuvinis, 111 punktas, ir Wautelet, P., „Article 27. – Portée de la loi applicable“, *op. cit.*, 74 punktas. Dėl bendrojo bendrosios dalinės nuosavybės režimo jie išreiškia abejones, remdamiesi turto buvimo vietos teise. Dėl siūlymo nagrinėti kiekvieną atvejį atskirai žr. Wautelet, P., „Article 1. – Champ d'application“, leidinyje Bonomi, A. ir Wautelet, P., *op. cit.*, 176 ir 177 punktai.

pasirinkusių turto atskirumo režimą, turtiniams santykiams (jiems netaikomos privalomos sutuoktinių turto teisinį režimą reglamentuojančios teisės nuostatos) gali būti taikoma tik bendroji teisė. Neatsižvelgiant į tai, kad ši pasekmė būdinga šiam režimui, būtų apribota šio reglamento taikymo sritis.

73. Be to, minėto reglamento 27 straipsnio e punkte numatyta, kad sutuoktinių turto teisiniam režimui taikytina teisė nustato „sutuoktinių turto teisinio režimo panaikinimą ir turto padalijimą, paskirstymą arba likvidavimą“.

74. Tuo remdamiesi kai kurie autoriai teigia, kad Reglamentas 2016/1103 *taikomas sutuoktinių turto padalijimui neatsižvelgiant į tai, ar jis grindžiamas konkretų sutuoktinių turto teisinį režimą reglamentuojančiomis nuostatomis, ar bendraisiais sutarčių teisės arba daiktinės teisės principais, jeigu yra neatsiejamas ryšys su santuoka* [81], ir kad turtinių santykių organizavimo pakanka, nereikalaujant konkretaus teisinio režimo, kuris būtinai reikštų sutuoktinių turto bendrumo režimo taikymą [82].

75. Vadinasi, kalbant apie situaciją, kai sutuoktiniai susituokė pasirinkdami turto atskirumo režimą ir kartu įgijo turtą tik bendrosios dalinės nuosavybės teise, iš Reglamento 2016/1103 3 straipsnio 1 dalies a punkto, aiškinamo kartu su šio reglamento 27 straipsniu, galima daryti išvadą, kad šio bendrosios dalinės nuosavybės teise įgyto turto padalijimas patenka į šio reglamento taikymo sritį ir jam turėtų būti taikoma šiame reglamente nurodyta teisė, neatsižvelgiant į tai, ar turtas dalijamas iki santuokos nutraukimo, ar po to.

76. Trečia, kontekstas, su kuriuo susijęs Sąjungos teisės aktų leidėjo tikslas – visapusiškai įgyvendinti porų turtinius santykius reglamentuojančių taisyklių vienovės principą [83], – taip pat patvirtina plačią sąvokos „sutuoktinių turto teisinis režimas“ sampratą. Iš tikrųjų reikia tam tikra apimtimi atsižvelgti į tai, kad Reglamentas 2016/1103 yra Reglamento Nr. 650/2012 tęsinys. Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad dauguma atvejų „teismų jurisdikcijos ir teisėkūros kompetencijos vienovės princip[u] <…> grindžiamas šis reglamentas“ [84] ir kad šiuo principu taip pat grindžiama minėto reglamento 4 straipsnyje įtvirtinta taisyklė, nes šiame straipsnyje irgi nurodyta, kad ši taisyklė nustato valstybių narių teismų jurisdikciją priimti sprendimą „dėl viso

[81] Žr. Hausmann, R., *Internationales und Europäisches Familienrecht*, 3-asis leidimas, C. H. Beck, Miunchenas, 2024, 355 punktas. Taip pat žr. Godechot-Patris, S., „Compétence juridictionnelle en matière d'action en partage d'un immeuble situé en France“, *Revue Juridique Personnes et Famille*, Nr. 5, Lamy, Paryžius, 2020. Be to, dėl galimos sąsajos su Reglamento 2016/1103 29 straipsniu žr. šios išvados 86 punktą. Taigi, nesant santuokinio ryšio, bendrosios nuosavybės režimo panaikinimas patektų į reglamento „Briuselis Ia“ taikymo sritį. Galiausiai žr. šios išvados 68 punktą, susijusį su šeimos būstu.

[82] Žr. Mankowski, P., *op. cit.*, p. 758. Vis dėlto šis autorius patikslina, kad piniginio reikalavimo teisės, kurią vienas sutuoktinis turi kito atžvilgiu, buvimas savaime nėra pakankamas pagrindas ją priskirti sutuoktinių turto teisiniam režimui, jeigu ji su šiuo režimu nėra susijusi.

[83] Dėl nesusituokusių porų žr. 2016 m. birželio 24 d. Tarybos reglamentą (ES) 2016/1104, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų registruotų partneryščių turtinių pasekmių klausimais pripažinimo ir vykdymo srityje (OL L 183, 2016, p. 30).

[84] 2022 m. balandžio 7 d. Sprendimas *V A ir Z A (Subsidiarioji jurisdikcija paveldėjimo srityje)* (C-645/20, EU:C:2022:267, 21 punktas, siejamas su 37, 38, 44 ir 45 punktais). Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog iš šio principo išplaukia, kad Reglamentas Nr. 650/2012 taikomas nacionalinei taisyklei, kurios pagrindinis tikslas – palikimo dalių, priskirtinų pergyvenusiam sutuoktiniui ir kitiems paveldėtojams, nustatymas, *o ne turto padalijimas ar sutuoktinių turtui taikomo teisinio režimo panaikinimas* (žr. Sprendimą *Mahnkopf* (40 punktas)). Iš to darytina išvada, kad pagal šį principą paveldimo bendro turto pasidalijimui tarp pergyvenusio sutuoktinio ir mirusio sutuoktinio įpėdinių taip pat turėtų būti taikomas Reglamentas Nr. 650/2012. Žr. Lardeux, G., „De certaines hypothèses délicates du droit international privé des immeubles“, *Journal du droit international (Clunet)*, LexisNexis, Paryžius, Nr. 4, 2021, p. 1259–1275, 28 išnaša, taip pat Péroz, H. ir Fongaro, É, „Mai 2019-mai 2020: le droit international privé n'est pas près d'être confiné“, *Droit et Patrimoine*, Nr. 304, Lamy, Paryžius, 2020, pirmiausia III dalis, susijusi su „įsipareigojimais ir turtu“.

palikimo paveldėjimo“ [85]. Vis dėlto, kaip pažymi kai kurie autoriai [86], Reglamento Nr. 650/2012 ir Reglamento 2016/1103 suderinamumas praktiškai yra ribotas, nes dėl skirtingų šiuose reglamentuose numatytų siejamųjų veiksnių poros turtiniams santykiams ir paveldėjimui gali būti taikomos dvi skirtingos teisės. Be to, vienas iš Reglamento Nr. 650/2012 tikslų – užtikrinti, kad teismas, į kurį kreiptasi, taikytų teismo buvimo vietos valstybės teisę, ne visada pasiekiamas pagal Reglamentą 2016/1103 dėl taikytinos teisės nekintamumo principo [87].

77. Galiausiai reikia pabrėžti konkrečius vienos jurisdikcijos ir vienos taikytinos teisės principo rezultatus jurisdikcijos ir taikytinos teisės srityje, patvirtinančius plataus sąvokos „sutuoktinių turto teisinis režimas“ aiškinimo pagrįstumą situacijose, panašiose į susiklosčiusias pagrindinėje byloje. Taigi kai sutuoktiniai, pasirinkę turto atskirumo režimą, yra kelių nekilnojamojo turto objektų, esančių skirtingose valstybėse narėse, bendraturčiai ir ginčas kyla dėl kiekvieno iš šių nekilnojamojo turto objektų bendrosios dalinės nuosavybės panaikinimo ir jų padalijimo, tai, kad nustatant jurisdikciją turintį teismą ir taikytiną teisę taikomas Reglamentas 2016/1103, yra labai svarbu [88]. Be to, panaikinant sutuoktinių, pasirinkusių turto atskirumo režimą, turto bendrosios dalinės nuosavybės režimą ir padalijant šį turtą, gali kilti ir su šeimos bei turtiniais santykiais susijusių klausimų, o tuo pateisinamas ginčų sprendimo sutelkimas. Tai gali būti sąskaitos tarp sutuoktinių, pavyzdžiui, jei vienas sutuoktinis finansavo turtą kitokia proporcija nei jo dalis, nustatyta įgyjant nekilnojamąjį turtą, atsižvelgiant į sąlygas, būdingas jų bendram gyvenimui ar šeimos būsto priskyrimui [89].

78. Išaiškinęs Reglamento 2016/1103 3 straipsnio 1 dalies a punkte apibrėžtą sąvoką „sutuoktinių turto teisinis režimas“, esu tos nuomonės, kad ši sąvoka turi apimti turto atskirumo režimą pasirinkusių sutuoktinių turtinius santykius, atsiradusius pagal jų tarpusavio susitarimu nustatytą bendrosios teisės reglamentuojamą bendrosios dalinės nuosavybės režimą.

79. Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kad pagal Sąjungos teisę nekilnojamajam turtui taikomos specialios nuostatos [90], reikia pabrėžti tam tikrus apribojimus, kurių reikia paisyti aiškinant sąvoką „sutuoktinių turto teisinis režimas“.

[85] Žr. 2026 m. kovo 26 d. Sprendimą *Isergartler* (C-618/24, EU:C:2026:251, 43 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Teisingumo Teismas savo sprendimą motyvavo remdamasis „paveldėjimo nedalumo principu, sukonkretintu, be kita ko, Reglamento Nr. 650/2012 23 straipsnio 1 dalyje, kurioje patikslinta, kad pagal šį reglamentą taikytina teisė skirta *„viso palikimo paveldėji[mui]*“ reglamentuoti“ (išskirta mano). Dėl šios taikytinos teisės ir jurisdikcijos sąsajos žr. Peroz, H. ir Fongaro, É., *op. cit.* Hélène Peroz pažymi, kad apie palikimo padalijimą kalbama tik Reglamento Nr. 650/2012 23 straipsnio 2 dalies j punkte, tačiau šis straipsnis susijęs su taikytinos teisės taikymo sritimi, o ne su teismų jurisdikcija. Vis dėlto ji mano, kad, jei šis reglamentas taikomas palikimo padalijimui taikytinai teisei, šiuo klausimu juo labiau taikytinos šiame reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės. Dėl analogijos su šio reglamento 23 straipsnio 2 dalies e ir j punktais taip pat žr. Looschelders, D., „Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug“, *op. cit.*, p. 594.

[86] Žr. Bonomi, A. ir Wautelet, P., „Introduction“, *op. cit.*, 38 punktas, ir Bonomi, A., „Article 21. – Unité de la loi applicable“, leidinyje Bonomi, A. ir Wautelet, P., *op. cit.*, 5 punktas.

[87] Žr. Bonomi, A. ir Wautelet, P., „Introduction“, *op. cit.*, 43 ir 60 punktai.

[88] Žr. Reglamento 2016/1103 21 straipsnį, kuriame nenustatytas joks apribojimas dėl turto pobūdžio ir buvimo vietos.

[89] Mano manymu, galima atlikti palyginimą su Čekijos teisėje nustatytais turto bendrumo režimo panaikinimo kriterijais. Žr. informaciją, pagal Reglamento 2016/1103 63 straipsnį pateikiamą internete adresu https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/property-marriage-civil-partnerships/matrimonial-property-regimes/cz_fr. Dėl Čekijos teisės aktų, susijusių su turto atskirumo režimo panaikinimu, taip pat žr. Zuklínová, M., „§ 729“, leidinyje Zuklínová, M. ir kt., *op. cit.*, pirmiausia III dalis, susijusi su bendromis sutuoktinių teisėmis ir pareigomis pagal turto atskirumo režimą. Dėl Prancūzijos teisės aktų, pirmiausia susijusių su sutuoktinių turto atskirumo režimo ir bendrosios dalinės nuosavybės režimo panaikinimu, santraukos žr. Collard, F., *op. cit.*, 18 ir paskesni punktai. Patrick Wautelet pažymi, kad dėl bendrosios dalinės nuosavybės režimo buvimo, kai jis susijęs su (buvusiais) sutuoktiniais, kyla specifinių klausimų, kurie sprendžiami taikant specialias sutuoktinių turtinius santykius reglamentuojančias teisės normas („Article 1. – Champ d'application“, *op. cit.*, 176 punktas, ir „Article 27. – Portée de la loi applicable“, *op. cit.*, 67 punktas).

[90] Pirmiausia žr. reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punktą ir Reglamento 2016/1103 1 straipsnio 2 dalies g ir h punktus.

D. Su daiktinėmis teisėmis susiję apribojimai

80. Metodologiniu požiūriu[91], atsižvelgiant į Reglamento 2016/1103 1 straipsnio 2 dalyje nustatytas išimtis, mano nuomone, nepakanka konstatuoti, kad turto atskirumo režimą pasirinkusių sutuoktinių bendrąją dalinę nuosavybę apskritai apima sąvoka „sutuoktinių turto teisinis režimas“ pagal šį reglamentą. Reikia įsitikinti, ar, atsižvelgiant į teismo, į kurį kreiptasi, nagrinėjamą klausimą, nėra su ginčo dalyku ir taikytina teise susijusių apribojimų.

1. Ginčo dalykas ir ryšys su „teisių „in rem“ pobūdžiu“

81. Mano nuomone, tai, kad ginčo dalykas yra (buvusių) sutuoktinių bendroji dalinė nuosavybė, nebūtinai reiškia, jog jam, neatsižvelgiant į pateiktus reikalavimus[92], taikomas Reglamentas 2016/1103. Iš tikrųjų dėl glaudaus ryšio tarp sutuoktinių tarpusavio turtinius santykius reglamentuojančios teisės ir daiktinių teisių[93] ir ypač kilus tokiam ginčui reikia atsižvelgti į netaikymo atvejį, nurodytą šio reglamento 1 straipsnio 2 dalies g punkte, apimantį klausimus, susijusius su „teisių *in rem* pobūdž[iu]“.

82. Pirmiausia galima konstatuoti, kad nors kituose reglamentuose daiktinės teisės nurodomos kaip išimties arba netaikymo pagrindas[94], jų apibrėžtis nepateikiama[95].

83. Be to, Teisingumo Teismas yra apibrėžęs ieškinius, kurių dalykas yra „daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punktą. Jis yra nusprendęs, kad susitariančiosios valstybės, kurioje yra nekilnojamasis turtas, teismų išimtinė jurisdikcija galioja ne visiems ieškiniams dėl daiktinių teisių į nekilnojamąjį turtą, o tik tiems, kuriems taikomas šis reglamentas ir kuriais siekiama nustatyti nekilnojamojo turto dydį, sudėtį, nuosavybės, valdymo ar kitas daiktines teises į šį turtą ir užtikrinti šių teisių turėtojams su jų statusu susijusių pirmumo teisių apsaugą[96]. Svarbiausias kriterijus – tai galimybė remtis teisės suteiktomis prerogatyvomis trečiųjų asmenų atžvilgiu[97].

91 Žr. šios išvados 40 punktą ir 34 išnašą.

92 Šiuo klausimu žr. Wautelet, P., „Article 1. – Champ d’application“, *op. cit.*, 130 punktas; autorius siūlo atsižvelgti į įvairius ryšius ir sąveiką tarp, viena vertus, daiktinės teisės ir, kita vertus, poros turtiniams santykiams taikomos teisės, siekiant tiksliai nustatyti Reglamento 2016/1103 1 straipsnio 2 dalies g punkte nurodytos netaikymo srities apimtį.

93 Žr. Wautelet, P., „Article 1. – Champ d’application“, *op. cit.*, 129 ir 181 punktai. 129 punkte šis autorius pažymi, kad „nuosavybės ir nuosavybės teisės įgijimo klausimai yra pagrindiniai ir formuoja turtinius santykius reglamentuojančią teisę“, o 173 ir 177 punktuose nurodo, kad bendrąją dalinę nuosavybę reglamentuoja taisyklės, kurios sudaro svarbią daiktinių teisių reguliavimo srities dalį, tačiau tai savaime nelemia Reglamento 2016/1103 netaikymo.

94 Žr. reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 1 punktą ir Reglamento Nr. 650/2012 1 straipsnio 2 dalies k punktą.

95 Dėl tam tikrais atvejais kylančių sunkumų siekiant nustatyti, ar teisė priklauso Reglamento 2016/1103 29 straipsnyje nurodytų daiktinių teisių kategorijai žr. Wautelet, P., „Article 29. – Adaptation des droits réels“, leidinyje Bonomi, A. ir Wautelet, P., *op. cit.*, p. 993–1023, 23 punktas.

96 Šiuo klausimu žr. 1994 m. gegužės 17 d. Sprendimą *Webb* (C-294/92, EU:C:1994:193, 14 punktas) ir Sprendimą *Komu ir kt.* (26 punktas ir jam nurodyta jurisprudencija). Taip pat žr. 2019 m. liepos 10 d. Sprendimą *Reitbauer ir kt.* (C-722/17, EU:C:2019:577, 45 punktas).

97 Žr. P. Schlosser ataskaitą (166 punktas), taip pat 1990 m. sausio 10 d. Sprendimą *Reichert ir Kockler* (C-115/88, EU:C:1990:3, 12 punktas) ir 2019 m. liepos 10 d. Sprendimą *Reitbauer ir kt.* (C-722/17, EU:C:2019:577, 48 punktas).

84. Galiausiai dėl „teisių *in rem* pobūdž[io]“, kuris taip pat nurodytas prie išimčių Reglamento Nr. 650/2012 1 straipsnio 2 dalies k punkte, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad ši nuostata susijusi su turto bei teisių *kvalifikavimu* ir tokių teisių turėtojo prerogatyvų nustatymu [98] ir kad į šios nuostatos taikymo sritį patenka teisių *in rem* buvimo ir jų skaičiaus (*numerus clausus*) valstybių narių teisės sistemose aspektai [99].

85. Be to, Reglamento 2016/1103 1 straipsnio 2 dalies g punkte nustatytos išimties sąsaja su šio reglamento 29 straipsniu [100] „Teisių *in rem* pritaikymas“ patvirtina, kad šiomis nuostatomis siekiama užtikrinti valstybių narių autonomiją daiktinių teisių srityje, tam, kad nebūtų reikalaujama pripažinti teises, kuriomis remiamasi pagal užsienio teisę ir kurios būtų nežinomos.

86. Vadinasi, atsižvelgiant į Reglamento 2016/1103 24 konstatuojamąją dalį, šio reglamento 1 straipsnio 2 dalies g punkte nustatyta išimtis netaikoma, pavyzdžiui, kai klausimas susijęs su tuo, ar sutuoktinių, pasirinkusių turto atskirumo režimą, kartu įgytas turtas yra jų bendroji dalinė nuosavybė [101]. Tas pats pasakytina ir apie ieškinį, kaip antai pareikštą pagrindinėje byloje siekiant bendrosios dalinės nuosavybės režimo panaikinimo ir turto padalijimo, nes jis lemia kiekvieno buvusio sutuoktinio teisių nustatymą pagal jų turtiniams santykiams taikytiną teisę [102]. Be to, iš šio reglamento 29 straipsnio, kurio dalykas – daiktinės teisės, kylančios iš sutuoktinių turtinių santykių, galima daryti išvadą, kad *konstatavimas, jog šias teises reglamentuoja kitos nuostatos nei sutuoktinių turto teisinį režimą reglamentuojančios nuostatos siaurąja prasme, neturi reikšmės* [103]. Galiausiai juo nustatyta pritaikymo sistema pateisina daiktinės teisės, kuria remiamasi, funkcijos sutuoktinių turto teisiniame režime paiešką.

87. Taigi manau, kad tokia daiktinių teisių analizė padeda apibrėžti sąvoką „sutuoktinių turto teisinis režimas“, kaip ją supranta Sąjungos teisės aktų leidėjas. Matyti, kad netaikymas „teisių *in rem* pobūdžiui“ turi būti aiškinamas siaurai, remiantis kriterijais, pagal kuriuos nereikalaujama, kad teismas, į kurį kreiptasi, nagrinėtų ieškinį daugiau nei būtina jo jurisdikcijai patikrinti *ab initio*.

88. Be to, nors nagrinėjamu atveju kiti apribojimai, susiję su taikytina teise, netaikomi atsižvelgiant į ginčo dalyką, mano manymu, juos reikia nurodyti, nes jie atskleidžia, kad tam tikri klausimai, nesusiję su „teisių *in rem* pobūdžiu“, vis dėlto patenka į daiktinės teisės sritį, todėl nepatenka į Reglamento 2016/1103 taikymo sritį.

98 Žr. 2017 m. spalio 12 d. Sprendimą *Kubicka* (C-218/16, EU:C:2017:755, 47 punktas). Teisingumo Teismas šią apibrėžtį pateikė remdamasis pasiūlymu dėl Europos [P]arlamento ir Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų ir autentiškų aktų, susijusių su paveldėjimu, pripažinimo bei vykdymo ir Europos paveldėjimo pažymėjimo pradėjimo naudoti (COM(2009) 154 *final*) aiškinamuoju memorandumu, p. 5. Pasiūlyme dėl Tarybos reglamento dėl sutuoktinių turto teisinio režimo srityje taikytinos jurisdikcijos, teisės ir teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo (COM(2016) 106 *final*) kalbant apie 1 straipsnį pažymima, kad šis „reglamentas neturi poveikio daiktinių teisių į turtą pobūdžiui, turto ir teisių kvalifikavimui, taip pat šių teisių turėtojo prerogatyvų nustatymui“, 5.1 punktas (p. 7).

99 Žr. 2017 m. spalio 12 d. Sprendimą *Kubicka* (C-218/16, EU:C:2017:755, 48 punktas). Teisingumo Teismas remiasi Reglamento Nr. 650/2012 15 konstatuojamojoje dalyje pateiktais paaiškinimais, kurie, taip pat suformuluoti, pateikiami Reglamento 2016/1103 24 konstatuojamojoje dalyje.

100 Analogiškos nuostatos yra Reglamento Nr. 650/2012 31 straipsnyje, kurio taikymo sritį Teisingumo Teismas apibrėžė 2017 m. spalio 12 d. Sprendime *Kubicka* (C-218/16, EU:C:2017:755, 63 punktas), kaip apsiribojančią daiktinių teisių turiniu ir jų pripažinimu valstybės narės, kurioje jomis remiamasi, teisės sistemoje. Šis straipsnis negali būti taikomas, kai daiktinė teisė, perleista *per vindicationem*, yra nuosavybės teisė, ir valstybėje narėje, kuri turi pripažinti jos pasekmes, tokia teisė yra numatyta (šio sprendimo 64 ir 65 punktai).

101 Žr. Wautelet, P., „Article 1. – Champ d'application“, *op. cit.*, 174 punktas ir 14 atvejis.

102 Žr. Reglamento 2016/1103 52 konstatuojamąją dalį. Taip pat žr. Wautelet, P., „Article 1. – Champ d'application“, *op. cit.*, 176 ir 177 punktai.

103 Žr. Wautelet, „Article 29. – Adaptation des droits réels“, *op. cit.*, 26 punktas. Dėl klausimų, susijusių su sutuoktinių bendrosios dalinės nuosavybės režimo panaikinimu, kartu aiškinant Reglamento 2016/1103 27 ir 29 straipsnius, bet turint tikslinti, jei nėra skirties tarp sutuoktinių turto teisinio režimo ir bendrosios dalinės nuosavybės režimo pagal bendrąją teisę, dėl paties principo žr. Godechot-Patris, S., „Article 27“, leidinyje Corneloup, S. ir kt., *op. cit.*, p. 267–281, pirmiausia 39 punktas.

2. Ginčo dalykas ir daiktinės teisės sritis

89. Galima nurodyti kelis apribojimus. Pavyzdžiui, Patrick Wautelet pažymi, kad vieno iš sutuoktinių daiktinės teisės į turtą įgijimo tvarką reglamentuoja ir daiktinė teisė, ir teisė, reguliuojanti turto įgijimo būdą [104]. Jis, kaip ir kiti autoriai, taip pat laikosi nuomonės, kad daiktinės teisės taikymas galėtų būti apribotas tik tais veiksmais, kuriais konkrečiai įgyvendinamas turto padalijimas [105].

90. Taip pat turi būti padaryta išlyga dėl tokio padalijimo vykdymo, dėl kurio reikėtų atlikti įrašą registre. Pagal į Reglamento 2016/1103 1 straipsnio 2 dalies h punktą įregistravimo formalumai nepatenka į šio reglamento taikymo sritį [106].

91. Išnagrinėjus įvairius veiksnius, susijusius su Reglamento 2016/1103 taikymo srities vertinimu, aiškinant sąvoką „sutuoktinių turto teisinis režimas“ iš esmės darytina išvada, kad:

– šiame reglamente apibrėžiamas ir sukonkretinamas vienos jurisdikcijos ir vienos taikytinos teisės principas, siekiant supaprastinti (buvusių) sutuoktinių turtinių santykių reglamentavimą, atsižvelgiant į jų bendram gyvenimui būdingus ypatumus;

– bylos išskaidymas dėl sutuoktinių turto buvimo vietos negalimas;

– turto įgijimas bendrosios dalinės nuosavybės teise, kai jį įgyja vien sutuoktiniai, sudarę santuoką pagal turto atskirumo režimą, kyla iš santuokinio ryšio, taigi ir iš šio režimo;

– tai, kad taikoma bendroji daiktinė teisė, neturi reikšmės, nes tai yra vienintelis teisinis pagrindas, kuriuo sutuoktiniai gali remtis turto atskirumo režimo atveju, ir jos paskirtis – reglamentuoti turtinius santykius, kylančius iš santuokos ar jos nutraukimo, arba, kitaip tariant, reguliuoti sutuoktinių bendrąją dalinę nuosavybę. Nagrinėjamu atveju, siekiant išspręsti ginčą, ji taikoma turto padalijimui tarp sutuoktinių;

– sutuoktinių bendrosios dalinės nuosavybės režimo panaikinimo ir turto padalijimo klausimas nepatenka į išimtį, susijusią su „teisių *in rem* pobūdžiu“, kurios taikymo sritis ribota, ir

– Reglamento 2016/1103 27 straipsnio e punkte nurodyta, kad sutuoktinių turto teisiniam režimui taikytina teisė reglamentuoja „sutuoktinių turto teisinio režimo panaikinimą ir turto padalijimą, paskirstymą arba likvidavimą“.

Vadinasi, šie veiksmai turėtų būti atliekami remiantis Reglamento 2016/1103 27 straipsniu, o nagrinėjamu atveju taikytina teisė yra ta, kurią sutuoktiniai pasirinko savo turto atskirumo režimui.

92. Galiausiai, mano nuomone, šis platus požiūris atitinka reikalavimą neapsunkinti teismo nustatant daugybę kriterijų, kai jis, kreipimosi į jį etape, pasitikrina, ar turi tarptautinę jurisdikciją.

104 Žr. Wautelet, P., „Article 1. – Champ d'application“, *op. cit.*, 131–133 punktai.

105 Ten pat, 179 punktas. Taip pat žr. Looschelders, D., „Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich“, *op. cit., 2024*, 11 punktas.

106 Žr. Reglamento 2016/1103 27 ir 28 konstatuojamąsias dalis. Be to, kalbant apie sprendimų vykdymą, jurisdikciją turi tik valstybės narės, kurioje sprendimas buvo įvykdytas arba turi būti vykdomas, teismai (žr. reglamento „Briuselis Ia“ 24 straipsnio 5 punktą). Pagal 1992 m. kovo 26 d. Sprendimą *Reichert ir Kockler* (C-261/90, EU:C:1992:149, 26 ir 27 punktai), kuriame remiamasi P. Jenard pranešimu dėl Briuselio konvencijos (OL C 59, 1979, p. 1), reikalaujama, kad būtų glaudus ryšys su „jėgos panaudojimu, prievartos taikymu arba kilnojamojo ar nekilnojamojo turto atėmimu siekiant užtikrinti faktinį sprendimų arba aktų įgyvendinimą“.

93. Taigi siūlau Teisingumo Teismui teigiamai atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą: tarptautinę jurisdikciją turintis teismas yra teismas, į kurį kreiptasi Čekijos Respublikoje.

V. Išvada

94. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Nejvyšší soud* (Aukščiausiasis Teismas, Čekijos Respublika) pateiktą prejudicinį klausimą:

2016 m. birželio 24 d. Tarybos reglamento (ES) 2016/1103, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas jurisdikcijos, taikytinos teisės ir teismo sprendimų sutuoktinių turto teisinių režimų klausimais pripažinimo ir vykdymo srityje, 1 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa ir 3 straipsnio 1 dalies a punktas

turi būti aiškinami taip, kad

byla dėl nekilnojamojo turto, kurį sutuoktiniai įgijo taikant sutartinį turto atskirumo režimą, bendrosios dalinės nuosavybės režimo panaikinimo ir šio turto padalijimo patenka į šio reglamento taikymo sritį.